

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ «ЕКОНОМІКА» ЩОДО РІВНЯ ЇХ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЯКІСТЮ ДАНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ У 2024/2025 Н.Р.

Важливим інструментом системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в УНУ є щорічне опитування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Економіка». Такий моніторинг дозволяє оцінити відповідність освітньої програми сучасним стандартам та очікуванням студентів, виявити сильні та слабкі сторони організації навчання, ефективність викладацьких методів і рівень задоволеності умовами навчання.

Моніторинг задоволеності здобувачів наданням освітніх послуг проводився кафедрою економіки шляхом анонімного on-line анкетування. В опитуванні взяли участь 43 здобувачі освіти, які навчаються за спеціальністю 051 «Економіка».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУ?» 83,7% респондентів зазначили, що високо, 16,3% – достатньо (рис. 1).

Рис. 1. Оцінка рівня якості надання освітніх послуг (у відсотках)

Простежується позитивна динаміка оцінки рівня якості надання освітніх послуг, зокрема, показник високого рівня зріс із 67,7% у 2023/2024 н.р. до 83,7% у 2024-2025 н.р.

В університеті і на кафедрі економіки докладається чимало зусиль, щоб освітнє середовище всебічно задовольняло потреби й інтереси здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Сприятливе освітнє середовище передбачає не лише створення матеріальних умов, матеріально-технічне забезпечення функціонування освітньої програми, а й формування цінностей академічної спільноти, впровадження кращих практик соціальних взаємодій усіх учасників освітнього процесу.

Слід зазначити, що на запитання «Чи задовольняє освітнє середовище в Уманському НУ Ваші потреби та інтереси?» 40 учасників опитування (93,0%) відповіли ствердно, 3 здобувачі (7,0%) задоволені частково (рис. 2).

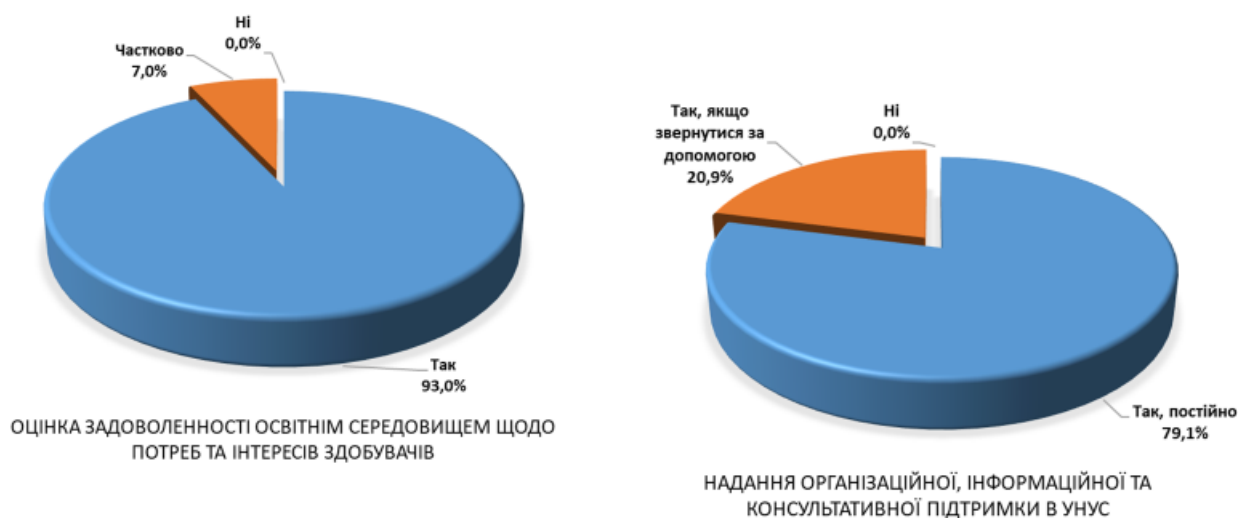

Рис. 2. Оцінка задоволеності освітнім середовищем щодо потреб, інтересів та підтримки здобувачів (у відсотках)

Відповідно 79,1% респондентів стверджують, що їм постійно надається організаційна, інформаційна та консультативна підтримка в університеті, а 20,9% опитаних здобувачів отримують відповідну підтримку за запитом про допомогу.

На запитання анкети «Які проблеми, на Вашу думку, найбільшою мірою ускладнюють навчання за обраною спеціальністю?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася). Узагальнені результати відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Які проблеми найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку опитаних здобувачів

Перелік проблем	Кількість здобувачів	Питома вага
Особиста неорганізованість	28	65,1
Необхідність поєднання роботи і навчання	19	44,2
Недостатня вмотивованість до навчання	6	14,0
Недостатня практична підготовка	3	7,0
Надмірний обсяг навчального навантаження	3	7,0
Спосіб подання інформації викладачами	1	2,3
Низький рівень організації самостійної роботи	1	2,3
Відсутність такту педагогічної майстерності при викладанні окремих дисциплін	0	0,0
Недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою	0	0,0

Найбільш актуальними є проблеми перших позицій: особиста неорганізованість (обрали 65,1% опитаних), необхідність поєднувати навчання і роботу (44,2%), недостатню вмотивованість до навчання (14,0%).

На наступне запитання анкети «Чи своєчасно Вам надається доступна та зрозуміла інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання та поточного оцінювання в межах окремих дисциплін?» 76,7% респондентів стверджують, що викладач докладно все пояснює на першому занятті, інші отримують таку інформацію з інтернет-ресурсів (зокрема платформи дистанційного навчання, сайту кафедри чи університету) та через месенджери (рис.3).

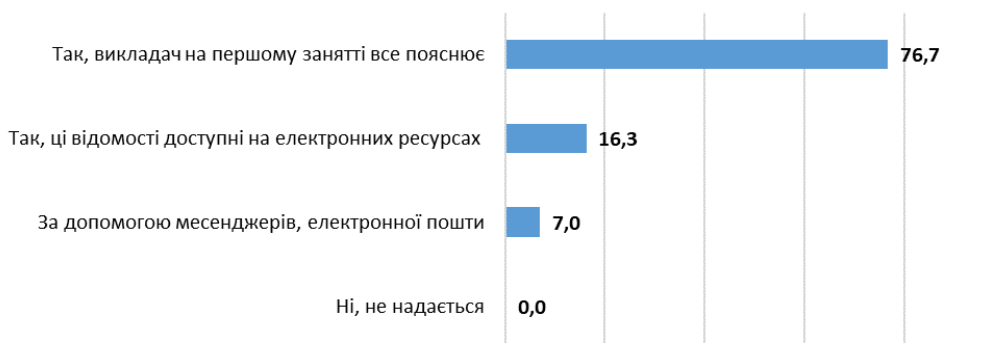

Рис. 3. Інформованість здобувачів освіти про цілі, зміст та завдання освітньої програми, порядок і критерії оцінювання (у відсотках)

На запитання «Чи забезпечить зміст освітньої програми та її структура (набір обов'язкових і вибіркових навчальних дисциплін) Вашу майбутню успішну діяльність за спеціальністю?» ствердно відповіли 81,4% опитаних здобувачів, 18,6% бачать часткову забезпеченість. Можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через вільний вибір навчальних дисциплін повністю задоволені 93,0% респондентів та 7,0% – частково (рис. 4).

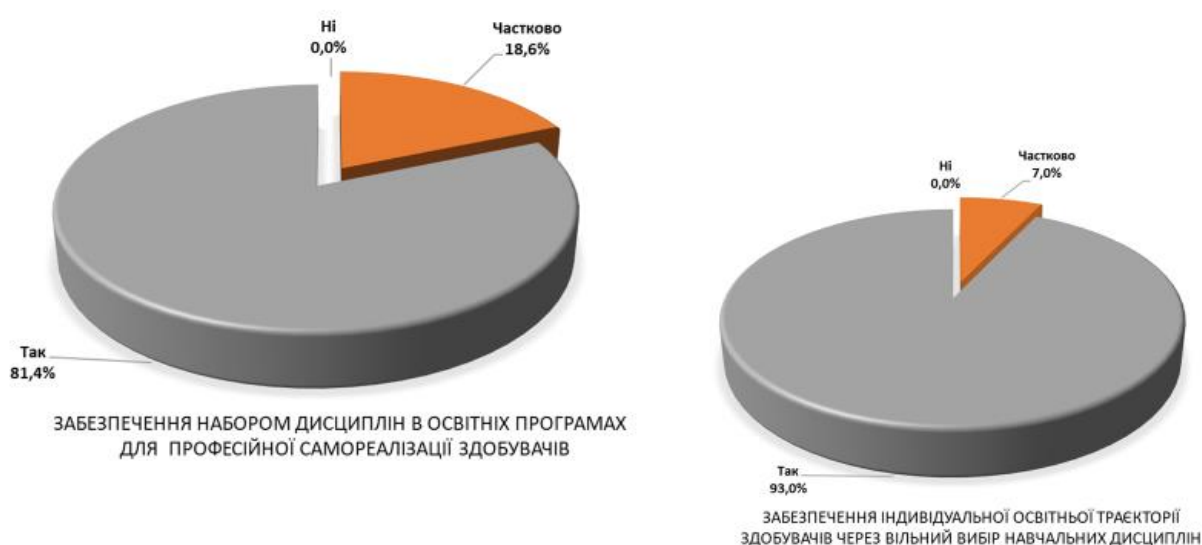

Рис. 4. Забезпечення набором обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін у освітніх програмах, зокрема через вільний вибір (у відсотках)

Блок запитань щодо якості освітнього процесу дозволяє визначити рівень студентського задоволення якістю викладання дисциплін та системою оцінювання. Здобувачі вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою 051 «Економіка», під час анкетування засвідчили, що цілком задоволені формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю (90,7%), або частково задоволені – 9,3% (рис. 5).

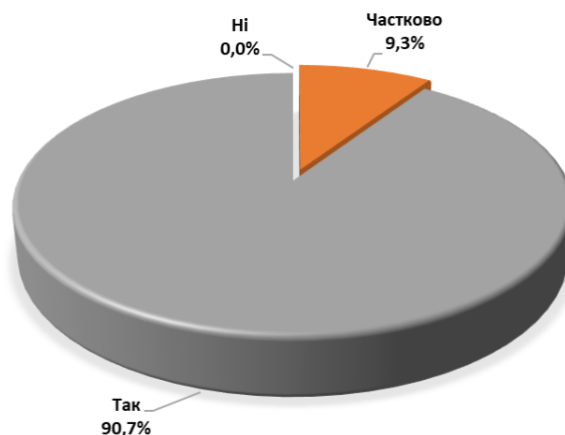

Рис. 5. Задоволеність формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю (у відсотках)

У виборі інтерактивних методів навчання і форм проведення занять при вивченні дисциплін найбільшу перевагу здобувачі надають презентаціям (графіки, таблиці) (67,4%), навчальним відео (55,8%), дискусіям та роботі в групах (відповідно по 53,5%). У ранжуванні методів і форм організації занять саме ці були обрані більшістю здобувачів (рис. 6).

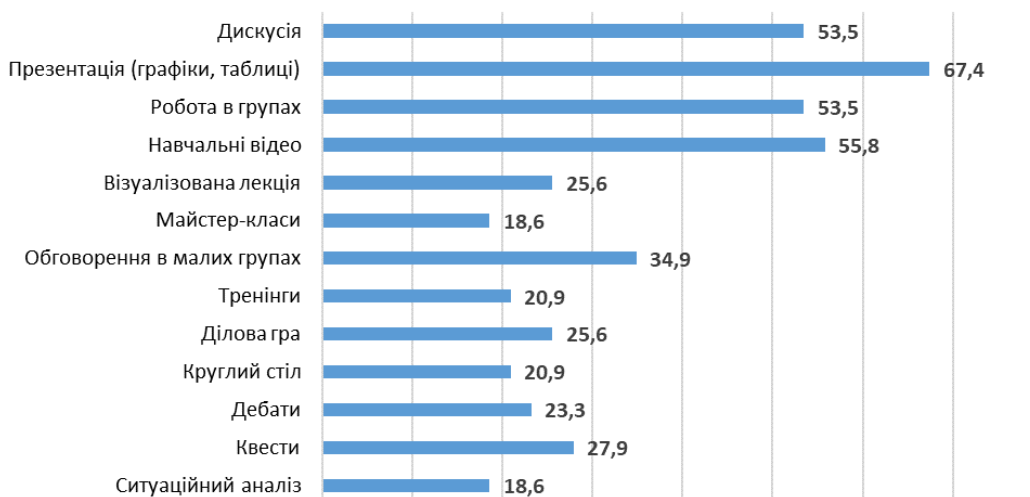

Рис. 6. Рейтинг інтерактивних методів навчання і форм проведення занять серед здобувачів (у відсотках)

Позитивним моментом є те, що 90,7% здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (освітня програма «Економіка») задоволені організацією самостійної роботи (викладачем у достатньому обсязі запропоновані навчальні матеріали, фахово визначені вимоги, надані рекомендації щодо виконання

завдань, вказані необхідні джерела інформації), 9,3% здобувачів задоволені організацією самостійної роботи частково (рис. 7).

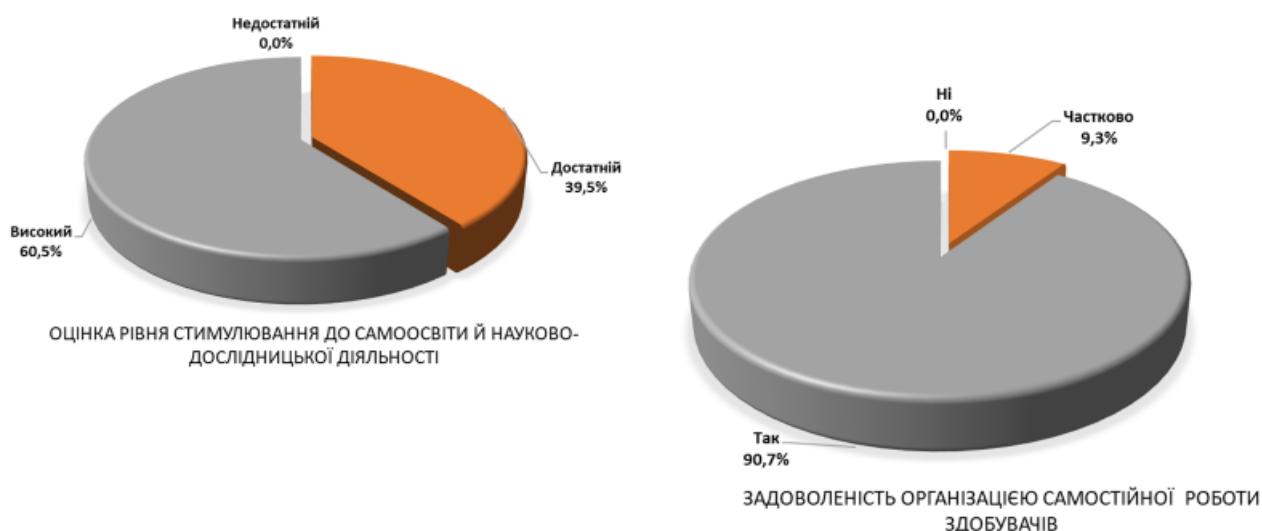

Рис. 7. Задоволеність організацією самостійної роботи та науково-дослідницької діяльності (у відсотках)

Освітня програма «Економіка» також спрямована на стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності. Саме стимулювання до науково-дослідницької діяльності лежить в основі студентоцентрованого підходу до навчання та сприяє розвитку самостійності, креативного та критичного мислення студента, здатності виявляти ініціативу. Більша половина (60,5%) опитуваних оцінила високо стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності, інша ж частина вважає, що таке стимулювання лише часткове (рис. 7).

Результати анкетування здобувачів вищої освіти підтвердили, що практично усім надається доступна та зрозуміла інформація щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання з навчальних дисциплін. Викладачі інформують про це переважно на першому занятті в усній формі (79,1% респондентів обрали цей варіант), або інформують, де така інформація оприлюднена на сайті університету чи кафедри (20,9%) (рис. 8).

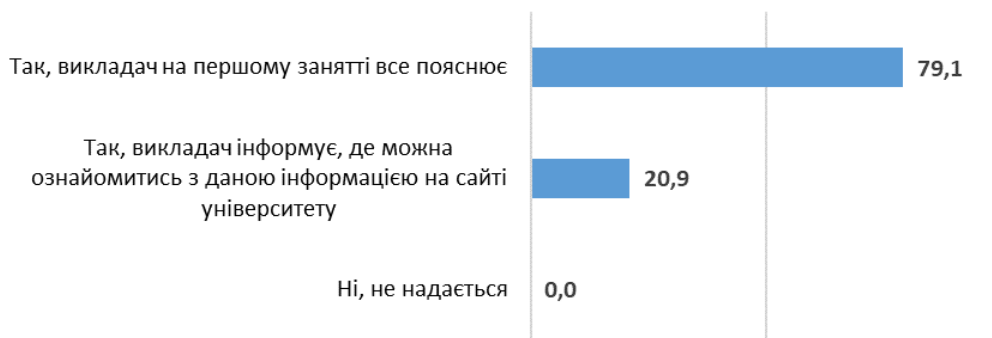

Рис. 8. Інформованість здобувачів освіти щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання (у відсотках)

Процедури забезпечення якості оцінювання передбачають завчасне ознайомлення студентів з існуючими методами оцінювання, критеріями виставлення оцінок, які оприлюднені і знаходяться у відкритому доступі (зокрема на веб-сайті університету та кафедри, або на платформі дистанційного навчання). Відповідно, переважна більшість здобувачів цілком згодні з тим, що існуючі процедури проведення контрольних заходів запобігають конфлікту щодо об'єктивності оцінювання між студентом і викладачем.

Як свідчать результати опитування, більшість здобувачів (93,0%) задоволені процесом і методичними підходами до оцінювання за поточного й підсумкового контролю, які є об'єктивними і неупередженими. Також 88,4 % здобувачів обізнані з чинною процедурою оскарження результатів оцінювання та розуміють алгоритм її застосування, тому, за потреби, зможуть ним скористатися. Узагальнені відповіді респондентів щодо оцінювання знань здобувачів за поточного й підсумкового контролю і оскарження його результатів представлені на рис. 9.

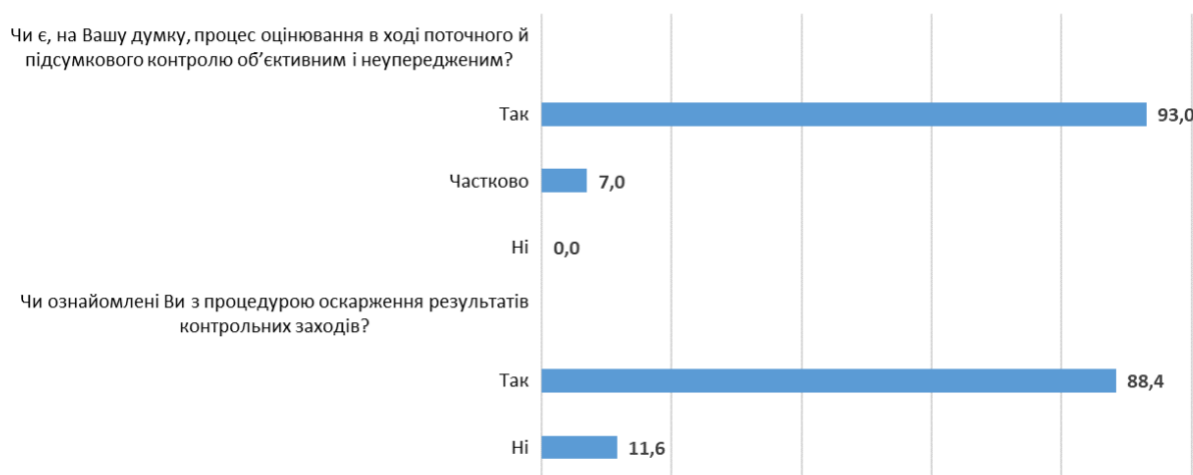

Рис. 9. Об'єктивність та неупередженість поточного і підсумкового контролю та ознайомлення із процедурою оскарження його результатів (у відсотках)

Респондентам було запропоновано визначити результати залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу, насамперед, до проведення аудиторних занять.

Отримані за результатами анкетування дані дозволяють стверджувати, що 97,7% здобувачів задоволені і бажають переймати досвід професіоналів-практиків безпосередньо у навчальному процесі.

Університет та кафедра економіки приділяє особливу увагу якості навчальних ресурсів та забезпечує ефективну і безперебійну роботу комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів, оптимізує їх розвиток для користувачів.

Наступний блок запитань дозволив детальніше проаналізувати рівень задоволеності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою «Економіка», ресурсним забезпеченням освітньої програми. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2.

На основі результатів опитування можна зробити висновок, що забезпеченість технічними, навчально-методичними та інформаційними ресурсами була достатньо високою, відповідала очікуванням здобувачів і сприяла їх фаховому зростанню.

Таблиця 2

Моніторинг оцінки наявності та доступності ресурсного забезпечення університету

Критерії якості ресурсного забезпечення	Кількість відповідей здобувачів	Питома вага
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<i>Чи використовуються сучасні засоби навчання в Уманському НУ (спеціалізовані аудиторії, комп'ютерні класи, тренажери, мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки тощо)?</i>		
так	34	79,1
частково	9	20,9
ні	0	0,0
<i>Чи задоволені Ви рівнем інформаційної підтримки (зручне та ефективне інформування стосовно різних аспектів навчання, вільний та безоплатний доступ до електронних інформаційних ресурсів)?</i>		
так	38	88,4
частково	5	11,6
ні	0	0,0
<i>Чи задовольняють Вас технології дистанційного навчання, які використовуються в Уманському НУ?</i>		
так	41	95,3
частково	2	4,7
ні	0	0,0
<i>Чи задоволені Ви якістю підручників, методичних посібників, лекційних матеріалів, які пропонуються Вам для опанування навчальних дисциплін?</i>		
так	37	86,0
частково	6	14,0
ні	0	0,0

Освітня програма «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, що дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

Опитування здобувачів щодо практикоорієнтованості навчання показує, що 93,0% задоволені обсягом практики, 7,0% опитуваних задоволені частково. Відповідний і відсоток задоволеності здобувачами тих компетентностей, які вони здобули та/або розвинули під час практичної підготовки (рис. 10).

Рис. 10. Задоволеність обсягом практичної підготовки та компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки (у відсотках)

Університет та кафедра економіки зокрема популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії її порушенням. Відповідно на запитання «Чи ознайомлені Ви з нормативними документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності в університеті?» 90,7% опитаних відповіли, що ознайомлені, 9,3% – частково.

На запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУ?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь з наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася). Узагальнені результати відображені на рис.11.

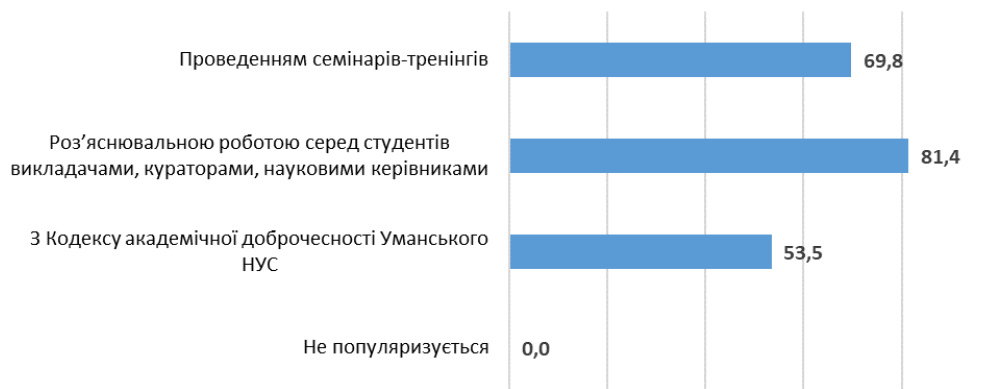

Рис. 11. Популяризація академічної доброчесності в Уманському НУ (у відсотках)

Опитування стосовно питань доброчесності стосувалося також питань плагіату та хабарництва (рис. 12). Як бачимо, 93,0% студентів із загальної кількості опитаних стверджують, що не стикалися з проявами недоброчесності.

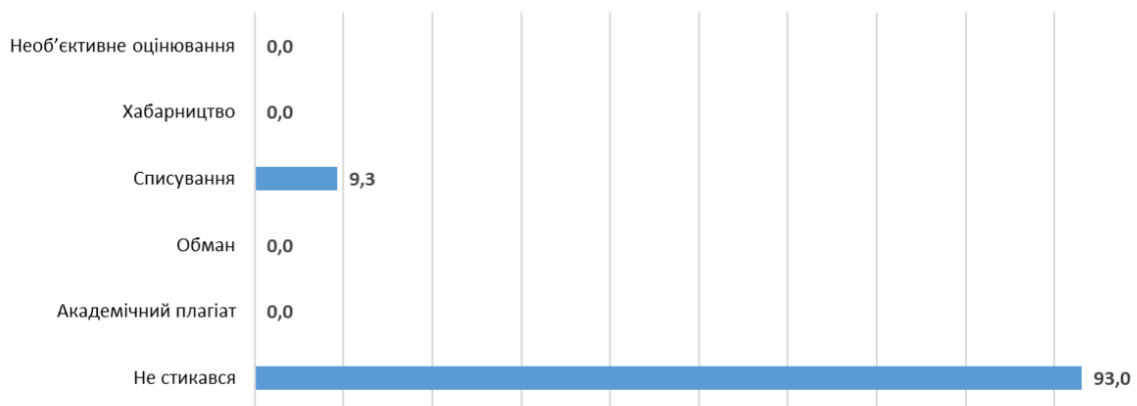

Рис. 12. З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті? (у відсотках)

Підсумовуючи варіанти відповідей на запитання «Які з перерахованих заходів застосовуються в університеті до здобувачів вищої освіти у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності в їх роботах?» (кількість варіантів вибору не обмежувалася), можна зробити висновок, що здобувачі вищої освіти загалом ознайомлені з заходами та технологічними рішеннями, що використовують в університеті для протидії порушенням академічної доброчесності.

Здобувачам було запропоновано визначити серед перерахованих варіантів, які заходи щодо здобувачів застосовуються у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності (рис. 13).

Рис. 13. Заходи, які застосовуються в університеті до здобувачів у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності (у відсотках)

Під час анкетування здобувачів вищої освіти з'ясувалося, чи є безпечним для їхнього життя і здоров'я освітнє середовище Уманського НУ та кафедри економіки. Результати проведеного опитування засвідчили позитивну оцінку стану забезпечення охорони праці та безпеки життєдіяльності в університеті. 95,3 % здобувачів стверджують, що освітнє середовище в Уманському НУ є цілком безпечним для їхнього життя і здоров'я (рис. 14).

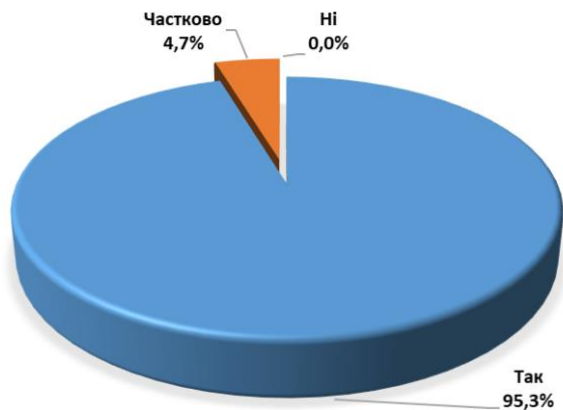

Рис. 14. Безпечність освітнього середовища Уманського НУ для життя і здоров'я здобувачів (у відсотках)

Також, за результатами анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються університетом на високому рівні і задовольняють більшість потреб та інтересів здобувачів (рис. 15).

Рис. 15. Забезпечення університетом безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів освіти (у відсотках)

У варіанті «Інше» здобувачі наголосили на наявності облаштованих бомбосховищ / укриттів у гуртожитках і навчальних корпусах.

У ході анкетування також досліджувалась наявність соціальної підтримки, що надається студентам під час освітнього процесу, якщо у них виникають певні труднощі. Останнє опитування показало, що здобувачі вищої освіти у своїй більшості задоволені можливостями, які надає їм освітнє середовище Уманського НУ. За результатами анкетування перші три позиції займають: створення умов для осіб з особливими освітніми потребами – 53,5%, наявність закладів громадського харчування - (51,2%), наявність скриньки довіри – 48,8% (рис. 16).

Рис. 16. Напрями надання соціальної підтримки (у відсотках)

Узагальнюючи надані відповіді на запитання щодо академічної мобільності «Чи ознайомлені Ви з програмами міжнародної академічної мобільності (проходження міжнародних практик, навчання за програмами/грантами за кордоном тощо)?» 90,7% здобувачів знають про таку можливість, 9,3% – частково ознайомлені (рис. 17).

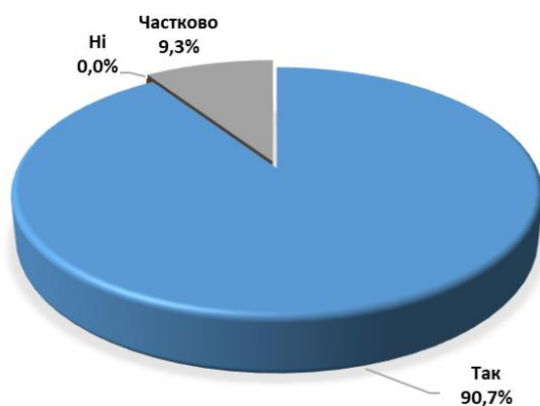

Рис. 17. Ознайомлення здобувачів освіти із програмами і можливостями міжнародної академічної мобільності (у відсотках)

Згідно опитування, 97,7% здобувачів задоволені рівнем організації студентського самоврядування в Уманському НУ, 2,3% – задоволені частково.

Відповідно багато студентів приймають активну участь у заходах, які проводяться студентським самоврядуванням (рис. 18).

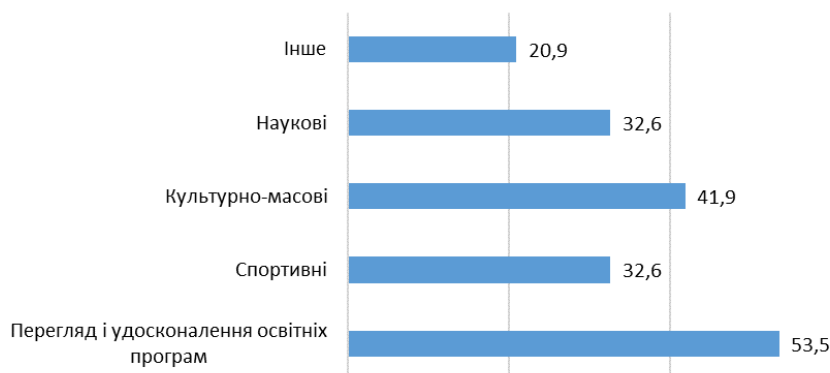

Рис. 18. Участь здобувачів у заходах, що проводяться Радою студентського самоврядування (у відсотках)

У варіанті «Інше» здобувачі вищої освіти відзначили свою участь у волонтерських заходах та допомогу ЗСУ.

Варто пам'ятати, що задоволеність студентів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітніх програм, зокрема, є основними факторами, що стимулюють успішний стратегічний розвиток університету.

На запитання «Що, на Вашу думку, слід удосконалити в освітній програмі для Вашої спеціальності?» 39 студентів (79,1%) із загальної кількості опитаних відповіли, що нічого не слід змінювати і їх все влаштовує.

Інша частина здобувачів освіти висловила такі пропозиції і зауваження:

- *Більше запрошувати професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу.*
- *Запровадити програму обміну студентами з закордонними ЗВО.*
- *Збільшити кількість інтерактивних завдань на практичних заняттях.*
- *Додати роботу в групах та побільше цікавих проєктів.*
- *Більше майстер класів від підприємств.*
- *Можливості для обміну та стажування за кордоном, що дозволить студентам зрозуміти глобальні економічні тенденції.*
- *Збільшення кількості практичних занять на підприємстві.*

На думку студентів, факторами, які удосконалюють навчання по освітній програмі «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є практикоорієнтованість, міжнародна мобільність, більш широке застосування інтерактивних методів навчання і форм проведення занять та подальша комп'ютеризація навчального процесу. Ці фактори є забезпеченням якісної студентоорієнтованої підготовки, яка в майбутньому дозволить випускникам працевлаштуватись. Результати цього анкетування дозволяють керівництву університету та кафедри економіки більш раціонально підійти до питань удосконалення освітнього процесу.

Загальні висновки та рекомендації

За результатами опитування з'ясовано, що в Уманському НУ та на кафедрі економіки забезпечено належний рівень освітньої, організаційної, інформаційної, соціальної та консультативної підтримки здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОПП «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Для удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, що надаються здобувачам, доцільно застосувати і надалі відповідні заходи:

1. Врахувати результати опитування при удосконаленні освітньої програми.
2. Гаранту освітньої програми, кураторам академічних груп забезпечити обов'язкове проведення зустрічей зі студентами для ознайомлення зі змістом освітніх програм, каталогом вибіркових дисциплін, системою оцінювання в університеті, зокрема – про право студентів на зміну оцінки шляхом її оскарження та принципами доброчесності відповідно до основних положень в освітньому процесі.

3. Науково-педагогічним працівникам удосконалювати методи стимулювання/мотивації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до навчальної та науково-дослідної діяльності з застосуванням сучасних підходів до навчання, в тому числі з використанням дистанційних технологій.

4. Активізувати залучення роботодавців, професіоналів-практиків успішних підприємців, громадських діячів до реалізації освітнього процесу, зокрема, для передачі досвіду та мотивації студентів.

5. Посилити практичну підготовку студентів, розширювати перелік баз практики шляхом укладання договорів з підприємствами, установами та організаціями, поглиблювати прикладну спрямованість навчальних дисциплін.

6. Активніше залучати студентів до програм внутрішньої та міжнародної академічної мобільності з метою розширення можливостей навчання за кордоном у рамках міжуніверситетської співпраці.

7. Сприяти працевлаштуванню випускників, надавати підтримку у плануванні та розвитку їхньої професійної кар'єри.

8. Продовжити практику щорічного опитування студентів щодо задоволеності освітньою програмою та якістю освітніх послуг. Аналізувати отримані результати, відстежувати позитивні зміни та своєчасно виявляти проблемні аспекти для їх подальшого удосконалення.

9. Забезпечити подальшу популяризацію принципів академічної доброчесності серед здобувачів освіти, сприяти їх дотриманню та формуванню культури академічної доброчесності.

10. Сприяти залученню студентів до творчих, наукових і спортивних об'єднань, а також до участі в інноваційних міжнародних проєктах у сферах освіти, науки та культури.

11. Надавати інформаційну підтримку у питаннях, що стосуються життя студентської молоді в суспільстві, зокрема у сферах здоров'я, освіти, праці, кар'єри, особистого розвитку, дозвілля, спорту, тощо.